

STEMMEN MAAR

Twee verkiezingen op 20 maart: Provinciale Staten en waterschappen

Een dag na het verschijnen van dit magazine, op woensdag 20 maart, zijn er Provinciale Statenverkiezingen. Die hebben gevolgen voor de samenstelling van de Eerste Kamer. Het ziet er naar uit dat Rutte III er zijn meerderheid verliest. Maar hoe werkt dat dan? En wat doen de Provinciale Staten eigenlijk? Antwoord op de belangrijkste vragen.

WAAR GAAT HET DEZE VERKIEZINGEN PRECIJS OM?

Op 20 maart 2019 vindt zowel de verkiezing plaats voor de Provinciale Staten als voor de waterschappen. De Provinciale Staten vormen de volksvertegenwoordigers op provinciaal niveau. Hun rol is vergelijkbaar met die van de Tweede Kamer of de gemeenteraad. Zij controleren het bestuur van de provincie dat bestaat uit de Gedeputeerde Staten met als voorzitter de Commissaris van de Koning. Deze Statenverkiezingen zijn tevens bepalend voor de verkiezing en samenstelling van de Eerste Kamer op 27 mei 2019.

WAT ZIJN DE TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN PROVINCIES?

De twaalf provincies zijn grotendeels verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening. De provincie bepaalt dus of steden en dorpen kunnen uitbreiden, waar wegen (auto, trein en scheepvaart) komen, waar boeren een bedrijf mogen starten

en waar bedrijventerreinen mogen worden aangelegd. De provincie houdt ook toezicht op milieuzaken zoals het bestrijden van verontreiniging, en zorgt voor een goede opslag van afval. Daarnaast stimuleert de provincie het gebruik van duurzame energie, bijvoorbeeld door het aanleggen van windmolenparken. Voorts heeft de provincie nog een divers takenpakket, zoals het regelen van het streekvervoer, het zorgen dat er een regionale omroep is, de zorg voor natuurgebieden en voor de waterhuishouding. Dit laatste doen ze samen met de waterschappen. Er zijn in Nederland 21 waterschappen. Zij zorgen voor schoon en genoeg water en voorkomen overstromingen.

HOE ZIJN DE ZETELS VERDEELD?

Het college van Gedeputeerde Staten vormt het bestuur van een provincie. De gedeputeerden worden gekozen door de Provinciale Staten voor een periode van vier jaar. Het aantal gedeputeerden varieert per provincie afhankelijk van het inwonertal. Het zijn er minimaal drie en maximaal negen. Het aantal leden van de Provinciale Staten is eveneens afhankelijk van het inwonertal en loopt uiteen van 39 voor een provincie met minder dan 400.000 inwoners (Zeeland), tot 55 voor een provincie met meer dan 2.000.000 inwoners zoals Zuid-Holland, Noord-Holland en Gelderland.

WAT HEBBEN PROVINCIALE STATEN MET DE EERSTE KAMER TE MAKEN?

De leden van de Provinciale Staten hebben één aparte taak die eigenlijk niets met de eigen provincie te maken heeft: het verkiezen van de leden van de Eerste Kamer. Eerste Kamerleden (ook wel senatoren genoemd) worden niet rechtstreeks gekozen, maar via getrapte verkiezingen. Bij de Provinciale Statenverkiezingen kiezen burgers in hun provincie de leden van de Provinciale Staten. Vervolgens kiezen zij op hun beurt de leden van de Eerste Kamer. In de praktijk stemmen de leden van Provinciale Staten bijna altijd voor Eerste Kamerkandidaten van hun eigen politieke partij. De samenstelling van de Eerste Kamer is daardoor vrij nauwkeurig af te leiden uit de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen.

Nieuw bij deze verkiezingen is de instelling van drie kiescolleges voor de Eerste Kamer. Deze kiescolleges zijn bestuursorganen van gekozen volksvertegenwoordigers van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Daarmee zijn voor het eerst de inwoners van de eilanden vertegenwoordigd in de Eerste Kamer.

WAT DOET DE EERSTE KAMER PRECIJS?

Op 27 mei stemmen de leden van de Provinciale Staten voor de Eerste Kamer. De Eerste Kamer keurt wetten goed waarover in de Tweede Kamer eerder is beslist. Pas na de goedkeuring kan de wet officieel worden ingevoerd. De regering heeft dus niet alleen een meerderheid in de Tweede Kamer nodig maar ook in de Eerste Kamer.

HOE BELANGRIJK ZIJN DEZE VERKIEZINGEN?

De kans is aanwezig dat de coalitie de minieme meerderheid die ze nu heeft verliest. De peilingen wijzen namelijk op een verlies van regeringspartijen VVD, D66, CDA en ChristenUnie. Als de coalitie inderdaad de meerderheid verliest zal het moeilijk worden om wetsvoorstellen door de Eerste Kamer te krijgen. Dat betekent weer dat de regering voor elk voorstel apart moet gaan onderhandelen met de oppositiepartijen. Regeren wordt hierdoor lastig manoeuvreren. Het ligt dan ook voor de hand dat de politieke partijen zwaar campagne zullen voeren om burgers te mobiliseren te gaan stemmen. De provinciale verkiezingen zijn daarmee bijna een landelijke verkiezing aan het worden.

MEER INFORMATIE

Kijk voor meer informatie over de rol en het bestuur van de provincie op www.prodemos.nl. ProDemos is het huis voor democratie en rechtsstaat en biedt eerste hulp bij verkiezingen. Zo maakt ProDemos voor 7 provincies stemhulp de StemWijzer en, samen met Stichting Lezen & Schrijven, de Verkiezingskrant in 'gewone' taal. www.prodemos.nl/verkiezingen